

Ministerieel besluit tot bescherming als monument van het begijnhof in Turnhout

DE VLAAMSE MINISTER VAN BUITENLANDS BELEID EN ONROEREND ERFGOED

Gelet op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij bijzondere wet van 8 augustus 1988, inzonderheid artikel 6, § 1, 1, 7;

Gelet op het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004, 10 maart 2006, 27 maart 2009 en 11 mei 2012;

Gelet op het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 12.3.1, laatst gewijzigd bij het decreet van 4 april 2014;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 25 juli 2014 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse Regering van 17 oktober 2014;

Gelet op het ministerieel besluit van 12 mei 2014 tot vaststelling van een ontwerp van lijst van het als monument te beschermen begijnhof in Turnhout;

Gelet op de behandeling van de uitgebrachte adviezen en ingediende bezwaren door Onroerend Erfgoed en gelet op het advies van de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed van 2 april 2015;

Overwegende de uitzonderlijke universele waarde van het begijnhof van Turnhout, onderdeel van de serie Vlaamse begijnhoven, erkend door Unesco als werelderfgoed op 2 december 1998,

BESLUIT:

Artikel 1. Wordt beschermd, met inbegrip van de cultuuroederen die er integrerend deel van uitmaken, zoals opgesomd in de lijst als bijlage bij dit besluit, overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten:

Wegens de historische waarde als monument:

Begijnhof met inbegrip van de begijnhofhuizen met aanhorigheden, tuinen en scheidingsmuren, de begijnhofkerk met inbegrip van de cultuuroederen die er integrerend deel van uitmaken, de kapel van het H. Aanschijn, het poortgebouw en het binnenplein met inrichting, aanplanting, bidplaatsen en gekasseide straten, gelegen in
Turnhout, Begijnhof 1-84
bekend ten kadaster:

Turnhout, 4de afdeling, sectie Q, perceelnummers 513L, 521A, 522E, 522F, 522G, 522H, 524A, 525A, 528A, 529B, 534B, 534C, 535B, 538A, 539A, 540A, 541B, 542B, 543A, 544A, 545A, 546A, 547A, 548A, 549E, 549F, 550D, 550E, 551C, 552A, 553B, 554C, 555A, 556B, 558B, 559C, 559E, 560D, 560E, 569G, 569P (deel), 570B, 571A, 572B, 576R, 576S, 577C, 581B, 584C, 585B, 590K, 590L, 590M, 592, 593, 594, 595A, 597, 598, 599, 600, 601, 603, 611D, 612B, 613A, 614, 615, 616A, 617B, 618A, 619, 620A, 621A, 622A, 623/2, 623F, 627B, 628B, 630A, 631A, 632B, 635B, 636B, 639B, 640A, 643A, 644A, 647A, 649, 651C, 654C, 657E, 659A, 661B, 662L, 669A

zoals afgebakend op bijgevoegd plan.

Art. 2. Het algemeen belang dat de bescherming verantwoordt, wordt door het gezamenlijk voorkomen en de onderlinge samenhang van de volgende intrinsieke waarden gemotiveerd:

Historische waarde:

Het begijnhof van Turnhout, vermoedelijk gesticht in de 13de eeuw maar voor het eerst vermeld in 1340, ontstond nabij het hertogelijk kasteel, aan de rand van de oude stad, en allicht onder impuls van de hertogen van Brabant. Gekenmerkt door opeenvolgende uitbreidingen dankzij vrijheden en schenkingen tussen het derde kwart van de 14de en het midden van de 18de eeuw, is het begijnhof een belangrijke schakel in de stadsontwikkeling en de geschiedenis van Turnhout. Tevens is het een representatief en materieel relict van de begijnenbeweging, een vrome vrouwenbeweging met een specifieke samenlevingsvorm die ontstond op het einde van de 13de eeuw, tot volle bloei kwam in de 14de-15de eeuw en voortleefde tot in de 20ste eeuw, en daarmee een uniek fenomeen vormt dat acht eeuwen lang een inherent element was van de stedelijke samenleving in Vlaanderen. In de huidige maatschappij blijft de continuïteit van de woonfunctie bestaan en vormen de begijnhoven een equivalent voor recentere woonerven.

Historische, in casu architectuurhistorische waarde:

Het begijnhof van Turnhout behoort als architecturaal ensemble tot het type van een pleinbegijnhof, gekenmerkt door een langgerekte plattegrond ten gevolge van opeenvolgende uitbreidingen, waardoor een quasi rechthoekig plein ontstond met een specifieke inrichting en aanplanting, een gekasseide bestrating, ongeveer decentraal de kerk en daarrond de begijnhofhuizen, veelal met L-vormig grondplan en bijgebouwen achteraan in de tuin. Met dit gesloten karakter fungeert het begijnhof tot op vandaag als een haven van rust, duidelijk afgebakend binnen het bestaande stedelijke weefsel. In de bebouwing van het begijnhof, door de semi-religieuze functie niet "gecommercialiseerd" en dus beter bewaard, zijn diverse bouwfasen in exterieur en interieur te onderscheiden. De in 1662-1667 tot stand gekomen begijnhofkerk, qua bouwperiode en een aantal vormelementen thuishorend in de barok, is in wezen nog gotisch. Het interieur bewaart waardevol mobiliair waarvan het merendeel dateert uit de 17de en 18de eeuw. De oudste huizen klimmen in kern op tot 16de en 17de eeuw. In de 18de eeuw bleven aanpassingen vnl. beperkt tot het binnenhuis van de woningen en werden nauwelijks doorgetrokken in de gevels. In de 19de-begin 20ste eeuw werden zowel bestaande huizen verbouwd (bijkomende bouwlaag, aangepaste muuropeningen) als nieuwe woningen opgetrokken. Zo oogt de bebouwing als een homogeen geheel in een sobere, traditionele, regionale stijl. Het quasi onversierd metselwerk, de

houten kozijnramen, het pleister- en schilderwerk aan plinten, speklagen en omlijstingen als imitatie van de rijkere bak- en zandsteenbouw, typeren de regionale baksteenarchitectuur van de toenmalige doorsnee-woning. De meeste interieurs bewaren naast de structuur en planindeling diverse interieurelementen zoals schouwen, trappen, vloeren en binnenschrijnwerk.

Art. 3. Met het oog op de bescherming zijn van toepassing:

De voorschriften bepaald in hoofdstuk 6 van het Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013 en hoofdstuk 6 van het Onroerendergoedbesluit van 16 mei 2014.

Brussel, **27 MEI 2015**

De Vlaamse minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Geert Bourgeois', is written over a horizontal line. The signature is stylized and cursive.

Geert BOURGEOIS